

Šetření úvěrových podmínek bank

I / 2021

Úvod

Šetření úvěrových podmínek bank zachycuje názory bank na změnu nabídky a poptávky u úvěrů nefinančních podniků a domácností. Tato informace shrnuje výsledky třicátého pátého kola šetření, tj. pohled bank na vývoj úvěrových podmínek v průběhu čtvrtého čtvrtletí 2020 a jejich očekávání v uvedených oblastech pro první čtvrtletí 2021. Šetření proběhlo v období od 30. listopadu do 15. prosince 2020. Šetření se zúčastnilo 20 bank, které mají rozhodující podíl na bankovním úvěrovém trhu¹. Šetření ČNB o vývoji úvěrových podmínek bank je realizováno týmem složeným ze zástupců sekce finanční stability a sekce měnové.

¹ Šetření zahrnovalo 22 otázek, které se týkaly úvěrových standardů bank, podmínek spojených se schvalováním úvěrů a bankami vnímané poptávky po úvěrech včetně příslušných faktorů. Odpovědi na otázky jsou na agregované úrovni v textu a grafech vyjádřeny ve formě čistého procentního podílu. Ten je vypočten jako rozdíl mezi procentním tržním podílem na poskytnutých úvěrech v daném segmentu od bank, které uvedly zpřísnění standardů/podmínek (či pozorovaly růst poptávky) a procentním tržním podílem na poskytnutých úvěrech v daném segmentu od bank, které uvolnily standardy/podmínky (či zaznamenaly pokles poptávky). Kladná/záporná hodnota čistého procentního podílu indikuje souhrnné zpřísnění/uvolnění standardů, resp. podmínek či celkový růst/pokles poptávky po úvěrech. Data v excelovských souborech včetně dotazníku, slovníčku pojmů a metodických poznámek jsou dostupná na webových stránkách ČNB:

<https://www.cnb.cz/cs/statistika/setreni-uverovych-podminek-bank/>

I. SHRUTÍ

Banky i ve čtvrtém čtvrtletí 2020 vnímaly zvýšená rizika v souvislosti s narušením ekonomické aktivity vyvolaným pandemií koronaviru, avšak na tato rizika již převážně reagovaly ve druhém a třetím čtvrtletí 2020 zpřísněním úvěrových standardů napříč všemi segmenty úvěrového trhu. Ve čtvrtém čtvrtletí 2020 tak šetření neidentifikovalo žádně výrazné ani plošné změny v úvěrových standardech. Nicméně došlo ke zpřísnění úvěrových standardů u úvěrů nefinančním podnikům třetinou bankovního trhu a k uvolnění standardů u úvěrů na bydlení pětinou trhu. Z pohledu poptávky po úvěrech banky indikovaly již výraznější změny a to růst poptávky po úvěrech na bydlení u velké části bankovního trhu. Naopak banky vnímaly pokles poptávky po úvěrech na spotřebu především vlivem nižší spotřebitelské důvěry. Situace poptávky po úvěrech u nefinančních podniků se lišila napříč dílčími segmenty. Celková poptávka zůstala beze změny a k poklesu vnímané poptávky došlo u krátkodobých úvěrů a u úvěrů malým a středním podnikům. Významná část bankovního trhu pro první čtvrtletí 2021 avizovala nárůst očekávaných úvěrových ztrát ve všech segmentech úvěrového trhu.

II. VÝVOJ ÚVĚROVÝCH STANDARDŮ A POPTÁVKY PO ÚVĚRECH

II.1 NEFINANČNÍ PODNIKY

Úvěrové standardy (představující vnitřní kritéria nastavení úvěrové politiky bank) **u úvěrů nefinančním podnikům ve čtvrtém čtvrtletí 2020 část bankovního trhu dále zpřísnila.** Rozsah zpřísnění byl obdobný jako ve třetím čtvrtletí, tj. v rozsahu 30 % čistého tržního podílu. Na zpřísnění standardů nadále působilo zvýšené vnímání rizik v souvislosti s narušováním ekonomické aktivity vyvolané pandemií koronaviru, především v souvislosti s očekáváním ohledně celkové ekonomické situace a výhledy v jednotlivých odvětvích. Dle bank je zpřísnění úvěrových standardů zaměřeno zejména na odvětví více vystavená dopadům pandemie (turismus a cestovní ruch, komerční nemovitosti – nákupní centra apod.). Většina bankovního trhu neočekává pro první čtvrtletí tohoto roku změnu úvěrových standardů. **Úvěrové podmínky** (představující vzájemná ujednání mezi věřitelem a dlužníkem v konkrétních úvěrových smlouvách) **se u zhruba třetiny bankovního trhu ve čtvrtém čtvrtletí 2020 rovněž zpřísnily.** V tom se promítalo zvýšení průměrné úrokové marže i úrokové marže u rizikovějších úvěrů (v rozsahu 37 %, resp. 28 % čistého tržního podílu). Část bankovního trhu také zpřísnila ostatní úvěrové podmínky (požadavky na zajištění úvěrů, úvěrové smluvní doložky, velikost úvěrů a úvěrové linky či splatnost). **Celková poptávka podniků po úvěrech zůstala ve čtvrtém čtvrtletí 2020 téměř nezměněna.** K poklesu vnímané poptávky došlo u krátkodobých úvěrů a u úvěrů malým a středním podnikům (v rozsahu 40 %, resp. 26 % čistého tržního podílu). Banky uváděly sníženou potřebu financování v důsledku utlumených fixních investic (výrazně méně plošné vnímání oproti druhému a třetímu čtvrtletí 2020) a také vlivem poklesu aktivity v oblasti fúzí, akvizic a restrukturalizací podniků. Pro první čtvrtletí tohoto roku banky v souhrnu neočekávají změnu celkové poptávky po úvěrech. Očekávaný růst poptávky část bank indikovala u krátkodobých úvěrů (v rozsahu 36 % čistého tržního podílu) a naproti tomu část bankovního trhu očekává pokles poptávky u dlouhodobých úvěrů (v rozsahu 40 % čistého tržního podílu).

II.2 DOMÁCNOSTI

Úvěrové standardy u úvěrů na bydlení se ve čtvrtém čtvrtletí 2020 u části bankovního trhu uvolnily (21 % čistého tržního podílu). Banky však nadále vnímaly zvýšená rizika spojená s celkovou ekonomickou situací. **Celkové úvěrové podmínky banky v souhrnu téměř nezměnily.** Ve směru uvolnění podmínek u téměř poloviny bankovního trhu působilo nastavení ukazatelů DSTI a DTI a u třetiny trhu pak snížení průměrné úrokové marže u úvěrů na bydlení, ke zpřísnění podmínek naopak dle některých bank přispěly úpravy interních metodik. **Poptávka domácností po úvěrech na bydlení ve čtvrtém čtvrtletí 2020 dále vzrostla v rozsahu 75 % čistého tržního podílu.** To způsobila zejména příznivá úroveň úrokových sazeb u úvěrů na bydlení, u části bankovního trhu i vnímané příznivější vyhlídky trhu rezidenčních nemovitostí a sentiment domácností. Část spotřebitelů za současné situace preferuje silněji než dříve vlastnictví nemovitosti a pořízení většího bydlení z důvodu častější práce z domova. Pro první čtvrtletí 2021 zhruba pětina bankovního trhu očekává pokles poptávky po úvěrech na bydlení a pro stejné období banky neočekávají změnu úvěrových standardů.

V segmentu úvěrů na spotřebu se úvěrové standardy ve čtvrtém čtvrtletí 2020 zpřísnily v rozsahu 9 % čistého tržního podílu. V tom se projevovalo přetrvávající vnímání rizik spojených s celkovou ekonomickou situací. **Celkové úvěrové podmínky banky uvolnily** (v rozsahu 23 % čistého tržního podílu) a průměrné úrokové marže u úvěrů banky snížily (v rozsahu 12 % čistého tržního podílu). **Poptávka domácností po úvěrech na spotřebu se snížila** (v rozsahu 44 % čistého tržního podílu). To bylo ovlivněno nižší spotřebitelskou důvěrou a poklesem výdajů na zboží dlouhodobé spotřeby. Opačně na vnímanou poptávku působily u části trhu snížené úrokové sazby z těchto úvěrů. Pro první čtvrtletí

2021 nejsou bankami očekávány změny úvěrových standardů u úvěrů na spotřebu a je očekáváno snížení poptávky (v rozsahu 6 % čistého tržního podílu).

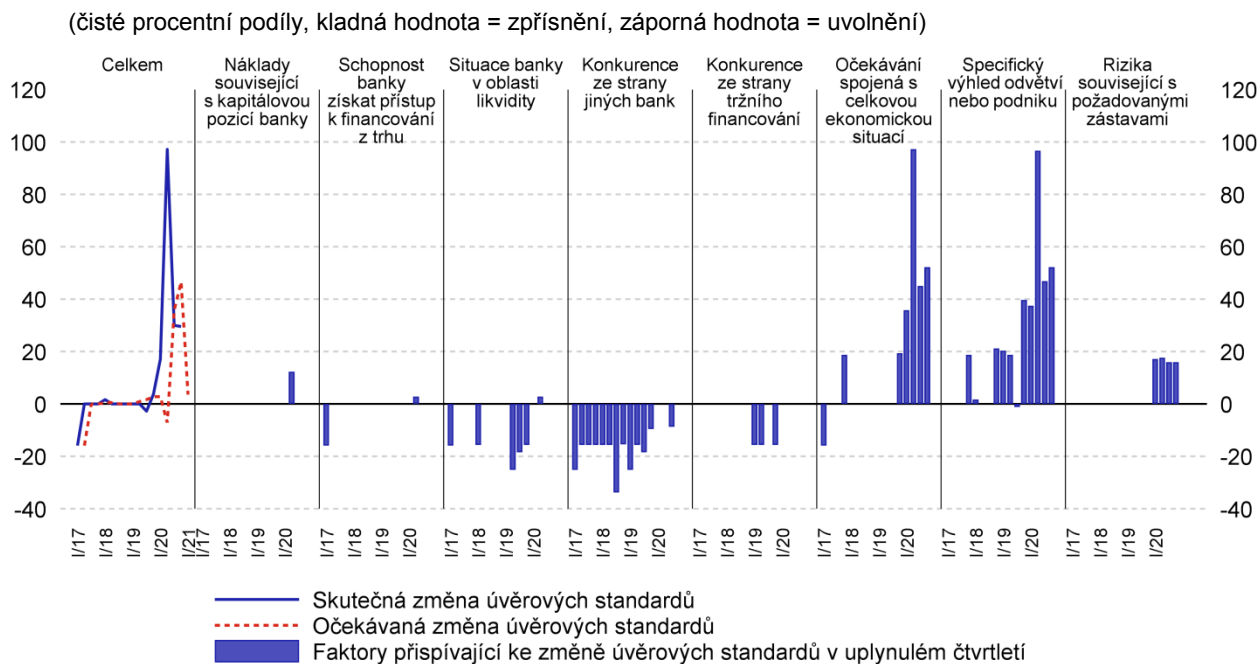
V segmentu úvěrů živnostníkům se úvěrové standardy ve čtvrtém čtvrtletí 2020 zpřísnily (29 % čistého tržního podílu) a pro první čtvrtletí banky neočekávají jejich změnu. **Poptávka živnostníků po úvěrech se snížila** v rozsahu 44 % čistého tržního podílu a její snížení pro první čtvrtletí 2021 očekává pětina bankovního trhu.

Odpovědi na dodatečné otázky ohledně vývoje úvěrů nerezidentským nefinančním podnikům ukazují, že úvěrové standardy část bank ve čtvrtém čtvrtletí dále zpřísnila (v rozsahu 13 % čistého tržního podílu) a poptávka po úvěrech se nezměnila.

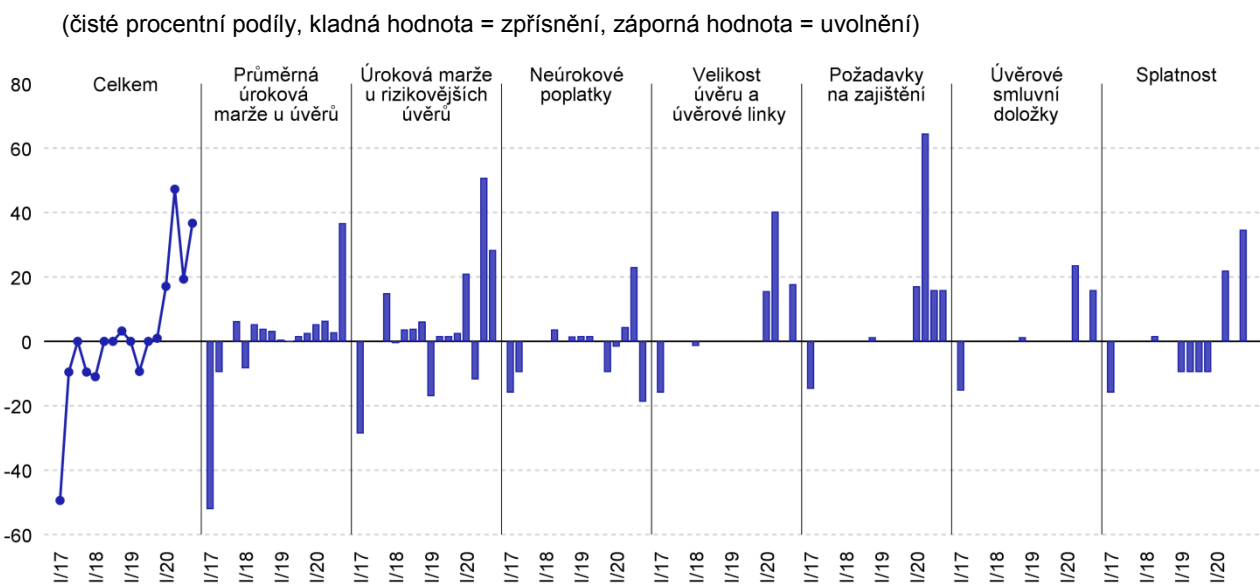
Dodatečné otázky týkající se očekávaných úvěrových ztrát naznačují, že významná část bankovního trhu předpokládá v prvním čtvrtletí 2021 zvýšení míry očekávaných úvěrových ztrát ve všech segmentech úvěrového trhu.

III. GRAFICKÉ VYJÁDŘENÍ PODMÍNEK NABÍDKY A POPTÁVKY V SEGMENTECH

Graf 1 Změny úvěrových standardů bank u úvěrů nefinančním podnikům (otázky 1, 2 a 6)

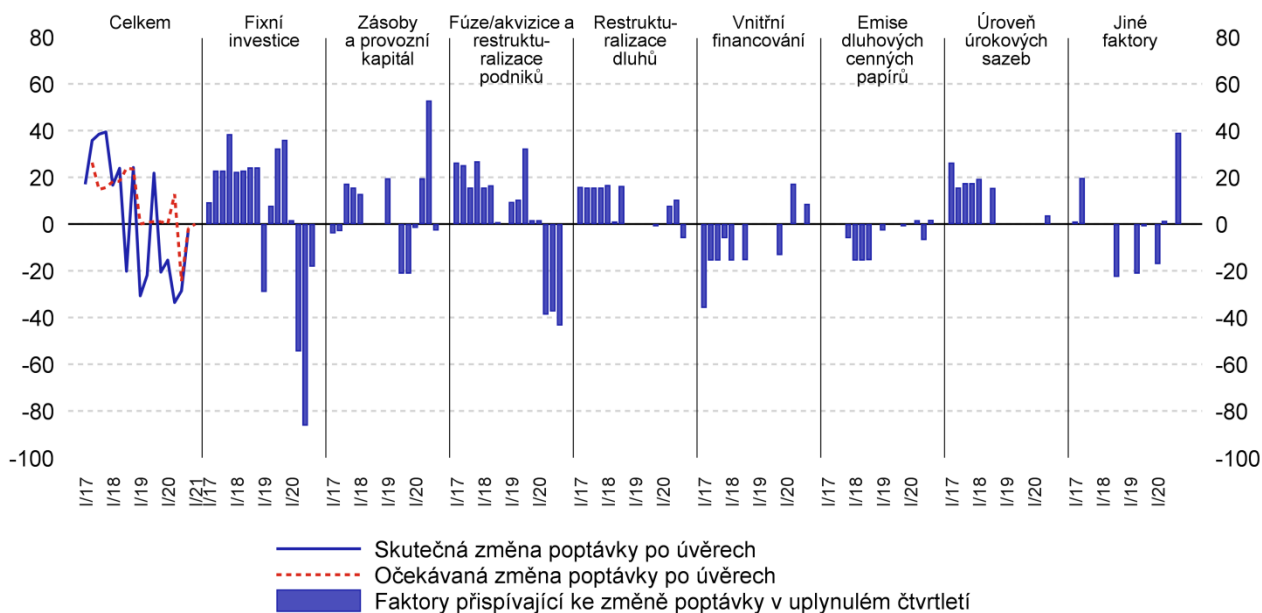

Graf 2 Změny podmínek při schvalování úvěrů nefinančním podnikům (otázka 3)

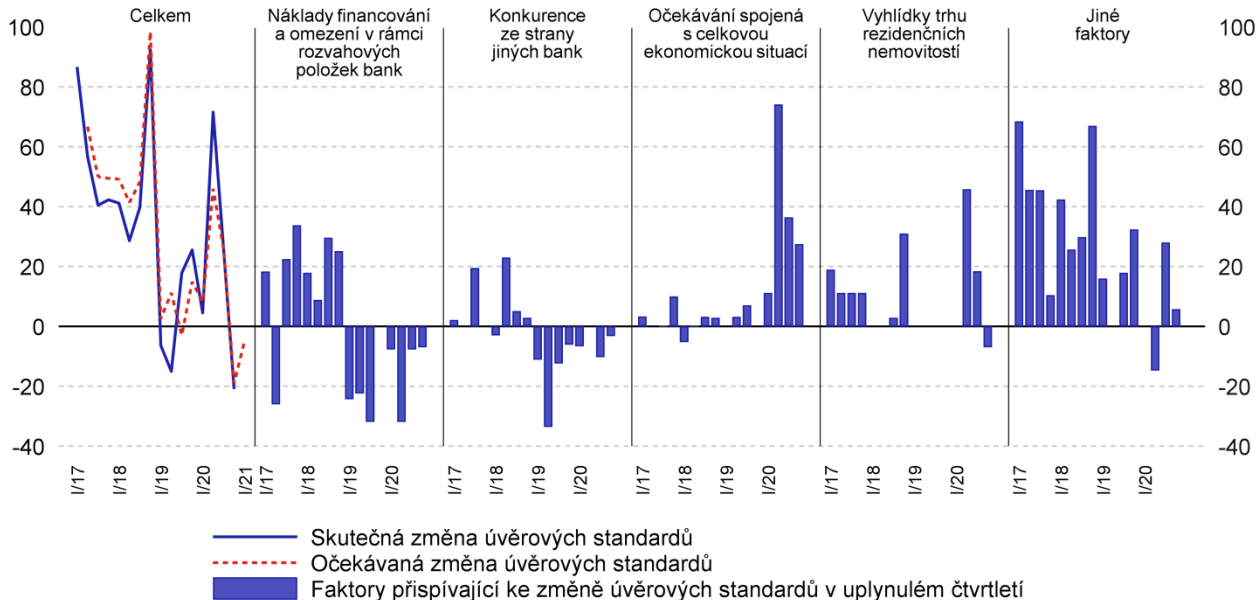
Graf 3 Změny poptávky nefinančních podniků po úvěrech (otázky 4, 5 a 7)

(čisté procentní podíly, kladná hodnota = růst poptávky, záporná hodnota = pokles poptávky)

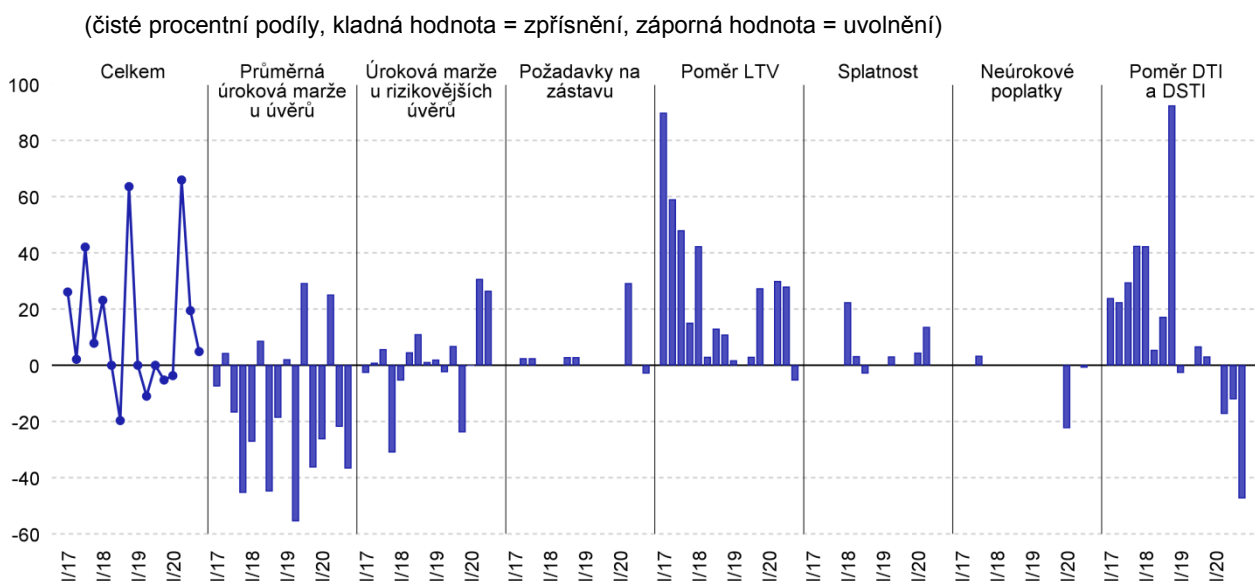

Graf 4 Změny úvěrových standardů bank u úvěrů na bydlení (otázky 8, 9 a 16)

(čisté procentní podíly, kladná hodnota = zpřísnění, záporná hodnota = uvolnění)

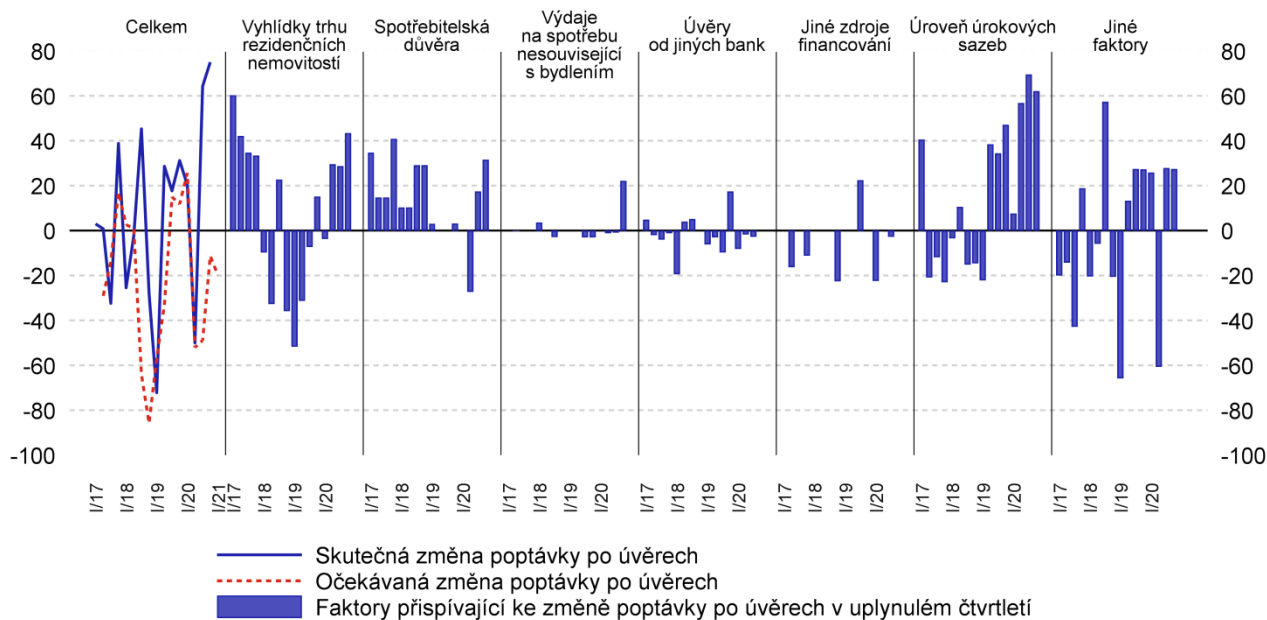

Graf 5 Změny podmínek při schvalování úvěrů na bydlení (otázka 10)

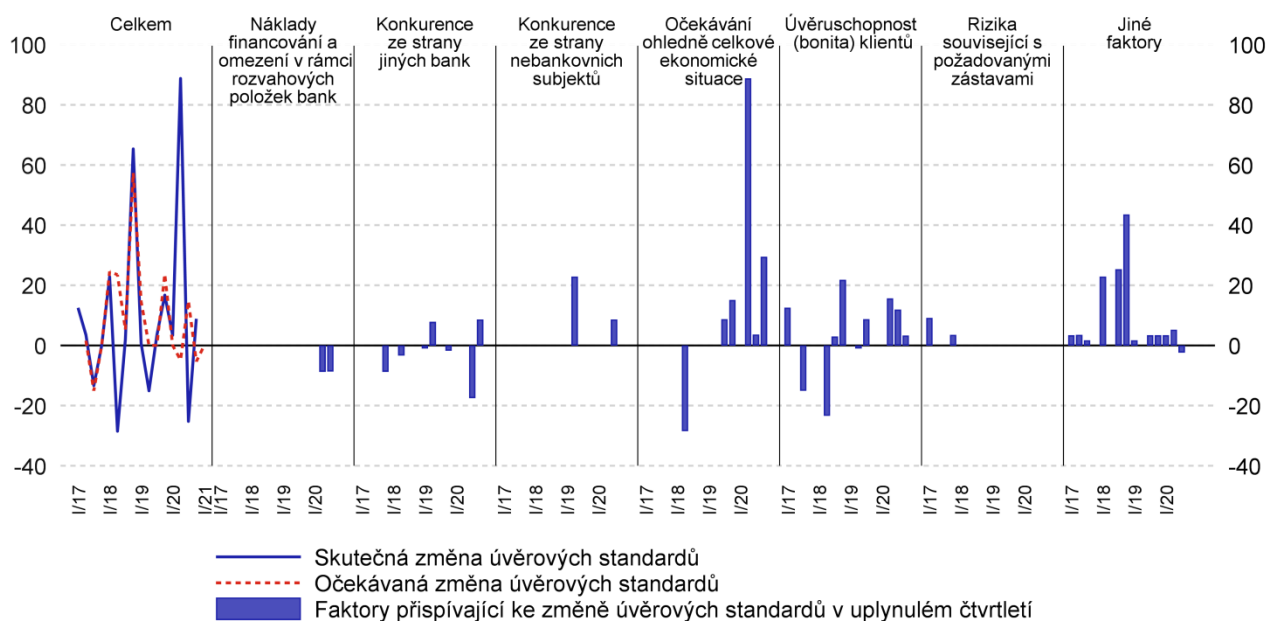
Graf 6 Změny poptávky domácností po úvěrech na bydlení (otázky 13, 14 a 17)

(čisté procentní podíly, kladná hodnota = růst poptávky, záporná hodnota = pokles poptávky)

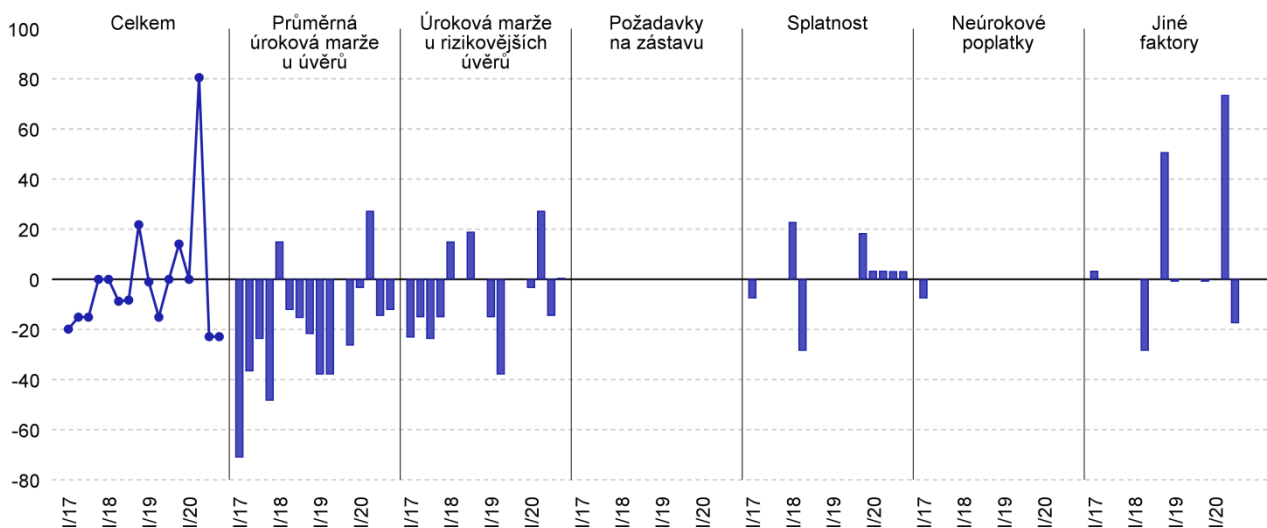

Graf 7 Změny úvěrových standardů bank u úvěrů na spotřebu (otázky 8, 11 a 16)

(čisté procentní podíly, kladná hodnota = zpřísnění, záporná hodnota = uvolnění)

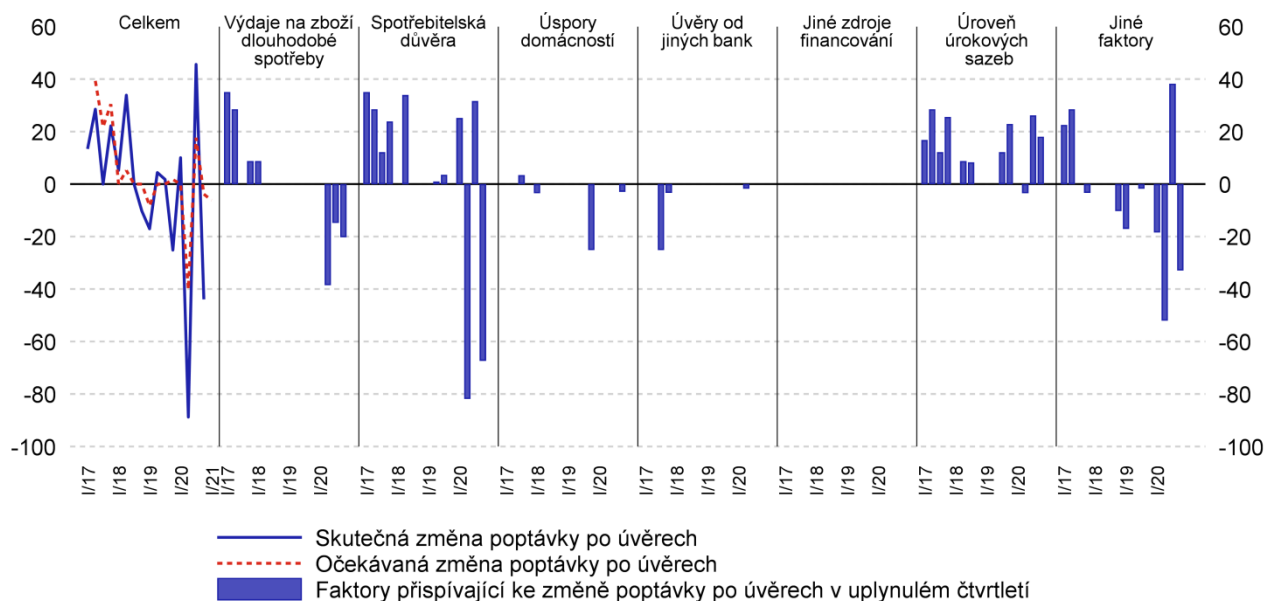
Graf 8 Změny podmínek při schvalování úvěrů na spotřebu (otázka 12)

(čisté procentní podíly, kladná hodnota = zpřísnění, záporná hodnota = uvolnění)

Graf 9 Změny poptávky domácností po úvěrech na spotřebu (otázky 13, 15 a 17)

(čisté procentní podíly, kladná hodnota = růst poptávky, záporná hodnota = pokles poptávky)

Vydává:
ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA
Na Příkopě 28
115 03 Praha 1
Česká republika

Kontakt:
ODBOR KOMUNIKACE SEKCE KANCELÁŘ
Tel.: 224 413 112
Fax: 224 412 179
<http://www.cnb.cz>